

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monvmenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Paderbornae, 1669

Aliso Romanvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11425

alios verò majorem partem, aut non modicum eorum tractum, intra fines Diœcesis, sive jurisdictionis Ecclesiasticæ, comprehendit. Vnde propter amplitudinem necesse fuit, plures in ijs Archidiaconales sedes constituere, inter quas insigniores habitæ, Horehusana sive Eresburgensis, Huxariensis, Herivordiensis, Dethmoldiensis, Lemgoviensis, Helinghusana. Minimè igitur in monumentis Paderbornensibus aliena censi debentque, Variana clades, saltus Teutoburgiensis, prælium Caroli M. apud Dethmoldiam, Eresburgum & Brunisberga, cum hæc loca nunquam alterius, quàm Paderbornensis Diœcesis fuerint,

ALISO ROMANVS.

I. **A**LISO. Fluvij & castelli nomen est: fluvij apud Dionem Cassium l. 54. *Ex eo namq; barbari propius adire veriti, eminus tantum hostem infestare, ita ut Drusus vicissim ijs contemptis, castellum contra eos ad Lupia & Alisonis confluentes, aliudque in Chattis ad ipsum Rhenum exstruxerit. Locis seu castelli apud Velleium lib. 2. Lucij etiam Ceditij præfecti castrorum, eorumq; qui unà circumdati Alifone immensis Germanorum copijs obsidebantur, laudanda virtus est, qui omnibus difficultatibus superatis, quas inopia rerum intolerabiles, vis hostium faciebat inexsuperabiles, nec temerario consilio, nec segni providentiâ usi, speculati que opportunitatem, ferro sibi ad suos peperere reditum. Plura de Alifone Tacitus lib. 2. annal. memorat. Caesar, dum adiguntur naves, Silium Legatum, cum expeditâ manu, irruptionem in Chattos facere jubet. Ipse audito, castellum Lupia adpositum obsideri, sex legiones eò duxit. Neque Silio, ob subitos imbres, aliud actum, quàm ut modicam prædam, & Arpi, Principis Chattorum,*
conju-

conjugem filiamque raperet. Neque Casari copiam pugnae obsessores fecere, ad famam adventus ejus dilapsi. Tumulum tamen, nuper Varianis legionibus structum, & veterem aram, Druso sitam, disjecerant. Restituit aram; honorique patris ipse cum legionibus decucurrit. Tumulum iterare haut visum; & cuncta inter castellum Alisonem ac Rhenum novis limitibus aggeribusque permunita. Verum de posterioribus verbis, utrum castellum & Aliso jungenda, magna controversia: nam ut Lipsius in comment. in Tacit. num. 19. Distinguendum videri castellum, Alisonem, ac Rhenum, pronunciauit Vetranius, & recte ad mentem Dionis lib. 54. Nam scribit, à Druso castellum exstructum ad Luppiae & Alisonis confluvia, aliudque in Chattis ad ipsum Rhenum. Vellejo tamen loci nomen Aliso est; & Ptolomæo αλεισον inter Germaniae urbes, imò qui junxerunt, hos imperitè legisse Xylander interpret Dionis annot. 710. monuit. Alisonem dicit Tacitus libro secundo, his verbis: cuncta inter castellum, Alisonem, ac Rhenum novis limitibus aggeribusque permunita. Quo in loco Tacitus loquitur de discussa obsidione castelli ad Luppiam positi: ubi tamen (quod obiter monere visum) imperitè quidam castellum Alisonem legerunt, ut Aliso sit nomen castelli: quod falsum esse Dio nos docet. Ast è contrario Cluver. l. 3. Germ. antiq. c. 9. scribit. Distinguendum hic ego omnino censeo, idque recte ad mentem Dionis juxta ac Taciti, simulque Vellej. Si enim, inquit, cum Vetrano ac Lipsio distinguimus dicta tria verba in tria loca; quòdnam castello isti alteri dabimus nomen? aut quòdnam fuisse præter id putamus, quod Dio Drusum ait exstruxisse ad Luppiae & Alisonis confluvia? Si aliud fuit; certè nomen, aut saltem situm debuit addidisse Tacitus. Si idem; cur distinguimus in Tacito? nam quum duo limitibus istis sive aggeribus ponantur extrema, castellum ad Luppiae Alisonisque confluentes, & Rhenus amnis; quid, tanquam tria forent

forent

forent diversa inter se loca, separamus castellum ab Alisonis confluente, cui id impositum? tum verò, quos Germanicum limiteis, inter castellum Rheno adpositum, & ipsum Rhenum egisse censemus? denique qua hæc fuerit apud auctorem mira atque inepta locorum transpositio vel perturbatio; dum primò castellum ad Rhenum nominaverit; dein retrogrado ordine Alisonem; tandem verò ad priora recurrendo Rhenum? apage sis cum tantis absurditatibus; certum igitur est, distinguere non debere, qua distinguenda videbantur Vetrano ac Lipsio; et consequenter Alisonem etiam apud Tacitum proprium castelli nomen esse, quod præter Cluverium, Ortelius in thesaur. geograph. Joannes Horrion & complures alij memoriæ tradidère; nec contrarium Dio prodidit: docuit is tantum castellum ad Luppia & Alisonis confluentes à Druso positum fuisse, sed propterea non negat, aut falsum esse docet, idem castellum Alisonem appellari: quid enim obstat castellum, urbem, vel alium locum commune cum anne nomen habere: exempla obvia, & propinqua in Luppia, Amisia apud Ptolomæum Cluver. l. 3. c. 9. & Fuldâ in Annal. Franc. oppidorum & fluminum nominibus, & si necesse foret, plura in medium proferri possent: nam ut Schildius de Cauc. l. 1. c. 10. talium neque recentior est infecunda, neque prisca cosmographia.

2. SI QVIS ALISONEM VESTIGAS. Dignus investigatione & notitiâ Aliso, utpote Romanorum monumentis antiquissimus in Westphaliâ, & rerum gestarum gloriâ celeberrimus: hic namque Drusi, Tiberij, & Germanici ex domo Augustâ belli ducum; hic consularium & triumphalibus ornamentis insignium legatorum sedes & tribunal fuit; hic contra Tencteros, Vsi-peres, Bructeros, Chat-

B

tos,

tos, Cheruscos & potissimum Sicambros firmissimum præsidium, & hiberna æstivæque exercitûs. Hinc nobiles expeditiones susceptæ, & prælia multa decreta. Haud procul ara Drusi castelli conditoris sita; Varus cum legionibus cæsus; Variandarum reliquiarum tumulus exstructus; & solutâ obfisione Alifonis à Germanico ara genitoris sui restituta; huc denique à Rheno usque cuncta novis limitibus aggeribusque ab eodem præmunita. Vellejus. Tacit. Dio ll. cc. Cluver. lib. 3. germ. antiq. c. 9. Horrion. lib. 2. Panegy. Paderb. cap. 9. Si quis igitur Romanæ aut patriæ antiquitatis studio Alifonem fortè vestiget, & contra quos, quo auctore, quo loco & tempore exstructus, quæ vestigia supersint, huc properet, & inspiciat, legatque monumentum, cui nihil inscriptum reperiet, quod non antiqui & gravis scriptoris testimonio, vel saltem valde verisimili argumento nitatur & probari queat.

3. SICAMBRIS IMPOSITVM. Dio Cassius l. c. Notissima hæc gens, quam non tantum historiæ Romanæ, & annalium Francicorum authores, in primis Cæsar lib. 4. & 6. Florus lib. 4. c. 12. Sueton. in Augusto c. 20. Tacitus annal. lib. 2. c. 26. lib. 12. c. 39. Dio Cass. lib. 39. 40. 54. verum etiam poëtæ. Horatius lib. 2. od. 4. lib. 4. od. 14. Propertius l. 4. eleg. 6. Ovidius ad Liviam de morte Drusi. Gratius Faliscus in Cynegetico. v. 202. Martialis de spectac. epigr. 3. Claud. de bello Gildonico, & de laudib. Stiliconis. Sidonius Apollinaris & complures alij celebrarunt.

Causæ, cur Aliso castellum contra Sicambros potissimum conditum fuerit, variæ habentur: plurimum potentiâ & virtute militari valebant; nec ulli fuerant erantque eo tempore infensiores & graviores Romani nominis & imperij hostes. Julio Cæsari Galliarum victori Tencteros & Vîpetes dedere

recu-

recufarant. Cæsar l. 4. Ad quos (Sigambros) quum Cæsar nuntios misisset, qui postularent, eos, qui sibi Galliaque bellum intulissent, uti sibi dederent, responderunt: populi R. imperium Rhenum finire, si se invito, Germanos in Galliam transire non æquum existimaret; cur sui quidquam esse imperij aut potestatis trans Rhenum postularer. Castra ejusdem in Eburonum finibus oppugnaverant, & parum, quin occuparent, abfuerat. Cæsar l. 6. Dio lib. 40. Ceterum Sicambri non satis fuit ex Eburonibus prædã egisse, sed ipsos quoque Romanos petierunt: quos cum frumentatum digressos animadvertissent, castra aggressi sunt: Romanorumque re perceptã ad defendendum castra concurrentium multos occiderunt. Præterea cum Cheruscis Suevisque, viginti centurionibus incrematis, sumpserant iterum bellum. Flor. lib. 4. c. 12. Inde validissimas nationes Cheruscas, Suevosque & Sicambros pariter aggressus est: qui viginti centurionibus incrematis, hoc velut sacramento sumpserant bellum, ad eã certã victoriã spe, ut prædã in antecessum pactiõne dividerent. Cherusci equos, Suevi aurum & argentum, Sicambri captivos elegerant. Demum Drusus à Visurgi revertens, cum toto exercitu, à Sicambri circumdatus ferè periisset. Dio lib. 54. Regressus in sociorum terram, in summum devenit periculum, insidijs hostium frequenter læsus, & aliquando in loco angusto ac concavo circumclusus, haud procul abfuit, quin cum toto exercitu periret, à qua eum pernicie nihil aliud eripuit, quàm hostium temeritas: qui cum uno omnes Romanos impetu deleri posse crederent, nullo ordine servato eos aggressi, victi inde, ferociaque suã fractã discesserunt. Quare occasionem irrupendi in Sicambrorum fines, & ponendi ibidem castelli, tum ex bello ipsorũ cum Cattis, tum nuperã suã victoriã oblatam minimè Drusus neglexit. Dio lib. 54. In Sicambros irrupit, perque eos in Cheruscorum regionem usque ad

Visurgim processit: id ut ei liceret Sicambrorum in Chattos, qui solt finitimorum auxilia negaverant, totius populi viribus facta expeditio effecerat, quo tempore Drusus, ijs imprudentibus, regionem peragravit, Visurgim etiam transiturus. Ex eo Barbari propius accedere veriti eminus tantum hostem infestavère, ita ut Drusus. &c.

Quod ad sedes hujus populi attinet, Sicambri five Sigambri Sigam primùm accoluerunt; hinc progressi ad Rhenum, cui proximos Cæsar facit, ad Ruram, ubi Sigeburgi, unius ex tribus præcipuis Saxonum castellis, vestigia supersunt, ad Luppiam, & penè ad Visurgim usque fines suos protulerunt. Dio lib. 54. *Initio veris rursus ad bellum profectus Rhenum transijt, Lupiaque fluminis ripis ponte junctis in Sicambros irrupit, perque eos in Cheruscorum regionem usque ad Visurgim processit. Quis non videt, magnum his verbis Paderbornensis diocesis tractum designari? quem nisi eo itinere transierit, intelligi explicarique non potest, quâ viâ Luppiaë fluminis ripis ponte junctis in Sicambros irrumpere, perque eos in Cheruscorum regionem usque ad Visurgim procedere, & quomodo redux, ad Luppiaë & Alisonis confluentes, castellum potuerit erigere. Habitarunt igitur eo tempore, quo Drusus Alisonem munivit, Sicambri in diocesi Paderbornensi, Horrion. lib. 2. Panegy. c. 9. & limes inter ipsos, Cattósq; fuit montis jugum, quod ab Aldenbecâ juxta oppidum Cleinenbergam ad oppidum Brilon extenditur. Cluver. lib. 3. c. 9. at brevi deinceps spatio à Tiberio Cæsare, C. Censorino & Asinio Gallo Coss. in Galliam translati, atque in agris Rheno proximis collocati. Sueton. in Augusto c. 23. Eutropius lib. 7. Cluverius lib. 2. c. 18. Horrion. lib. 2. c. 9. Lipsius in 2. annal. Tacit. n. 66. Ex his Sicambri Isac. Pont. l. 2. orig. Franc. c. 6. conscriptam arbitratur Sugambriam cohortem, quam Romanus promptam ad pericula,*

pericula, nec minùs cantuum & armorum tumultu trucem haud
 procùl instruxerat. Tacit. 4. annal. Vtrum verò non aliqua
 Sicambrorum portio in antiquis sedibus permanferit, con-
 trovertitur: negat Cluverius lib. 2. c. 9. affirmant alij, inter
 quos Horrión. l. c. probántque ex Strabone.

Interim ex Sicambriis ortos in condendo novo regno,
 principem inter Francos locum tenuisse, communissima sen-
 tentia.

4. DRUSI GRANDE NERONIS OPVS.

Dio l. c. Pertinet ad notitiam & celebritatem Alifonis, & si-
 milis cuiusque operis origo: commendat enim opus auctor
 nobilis, & venerabile reddit vetustas. Neutrum de plurimis
 insignibus alioquin urbibus, arcibus & locis, vel non nisi ob-
 scure, & incertis conjecturis notum. De Alifone utrúmque
 memoriæ Dio Cassius prodidit, quod *Drusus prator Urbanus*
creatus 2. Aelio Tuberone, Paulo Fabio Maximo consulibus, ini-
tio veris rursus ad bellum profectus Rhenum transijt, & contem-
ptis hostibus castellum contra eos ad Lupia & Alifonis fluviorum
confluentes exstruxit. Habet igitur Alifo conditorem gene-
 re, honoribus & rebus gestis nobilissimum, magnæque apud
 populum Romanum memoriæ, Claudium Neronem Dru-
 sum, Octavij Augusti privignum, fratrem Tiberij, & Germa-
 nici patrem, nec minùs, anno ab urbe conditâ, ut Sigonius ra-
 tionem inijt, 742. nono ante natum Christum exstructus, an-
 tiquitate & magnitudine excellit. Bis quidam C. Julius Cæ-
 sar, & primus Romanorum cum exercitu Rhenum transijt,
 Cæsar. lib. 4. & 6. Florus lib. 4. c. 12. Dio lib. 39. 40. *Sed intra*
brevius tempus & minore cum victoriâ redijt, quàm ut castellum
ponere, vel aliud gloriæ monumentum in hostium sinibus relinquere
potuerit. De primo transitu Dio lib. 39. scribit: *Sed cum Sicam-*

bro in loca munita se recepisse inveniret, Suevos autem ad auxilium his ferendum coire, intra vigesimum diem regressus est. De secundo idem lib. 40. Indè quoque maturè metu Suevorum se recepit, nullà re perfectà, quàm quòd gloriam Rheni alterà vice trajecti reportavit: De Druso Flor. l. 4. c. 12. memorat. Præterea in tutelam provinciarum, præsidia, atque custodias ubique disposuit, per Mosam flumen, per Albim, per Visurgim. Nam per Rheni quidem ripam quinquaginta amplius castella direxit. Nullum dubium quin per Luppiam & Amisium eadem disposuerit; verùm, Alifone excepto, proprius illorum locus, nomen & initium ignota, incerta & dubia. Quia, ut Dio lib. 56. in historijs nulla eorum fit mentio.

5. GRANDE. De magnitudine Alifonis fortè quis dubitabit, atque ex nomine castelli, quo à Tacito & Dione appellatur, parvæ rei specimen animo effinget. Verùm grande opus fuisse usus ejus à Dione lib. 56. occasione Varianæ cladis, quam statim subjungit, descriptus, & veteris situs vestigia manifestè demonstrant. *Loca, inquit, quaedam Germania Romani tenebant, non simul, sed ut fortè subacta fuerant hinc inde, unde in historijs eorum nulla fit mentio. Ijs in locis Romani milites hiberna habebant, urbes condebant, eorum mores jam barbari accipiebant, in forum conveniebant, congressusque cum ijs pacatos habebant.* Ingens igitur opus Alifo fuit; quia exiguum nec valde magnum, præsidio adversùs validissimas gentes in medijs eorum finibus, sedi gravissimorum bellorum, castris, civitati, tribunali & foro frequentissimo, quale Alifone fuisse, ex Vellejo, Floro, & Dione colligitur, & spatio, quod à vico Elfen ad confluentes Luppiæ & Almæ ultràque protenditur, implendo nequaquam sufficere potuit.

6. QVO

6. QVO STETERANT AQVILÆ. Præcipuum Romanæ militiæ signum, quod in omni legione in primâ semper cohorte præferri, & in castris ante prætorium in terram defigi solebat, nec prius hibernis moveri, quàm universus exercitus egrederetur, aut captatis auspicijs legiones in prælium prodirent; hinc Virgil. Æneid. II.

— Vbi vellere signa

Annuerint superi.

7. JVRA DEDIT SIGNIS PERNICIOSA SVIS. Quia cladis, quâ signa amissa, occasionem dedere. Flor. lib. 4. c. 12. *Itaque improvidum & nihil tale metuentem improviso adorti, quum ille (O securitas!) ad tribunal citaret, undiq; invadit, castra rapiunt, tres legiones opprimuntur. Vellejus lib. 2. Quo proposito (Varus) mediam ingressus Germaniam velut inter viros pacis gaudentes dulcedine, jurisdictionibus agendoque pro tribunali ordine trahebat æstiva. At illi simulantes fictas litium series, & nunc provocantes alter alterum injuriâ, nunc agentes gratias, quod eas Romana justitia finiret, feritâsque sua novitate incognitæ disciplina mitesceret, & solita armis discerni jure terminarentur, in summam socordiam perduxere Quinctilium, usque eò, ut se prætorem Urbanum in foro jus dicere, non in medijs Germaniæ finibus exercitui præesse crederet. Ita cum aliâs provinciæ vi partæ jure retineantur: Varus jus dicendo, & negligendo arma, signis & rebus Romanis perniciem in Germania fecit.*

8. HVC PROPERA. Quo manifestissima Velleji, Taciti, & Dionis testimonia, locus ad præsidium, hiberna, bellum contra Sicambros, Cheruscos, Marfos, Bructeros & reliquas finitimas gentes sustinendum & gerendum, ad iter, comheatum, & expeditiones Visurgim versus, ad aquationem, annonam exercitûs, equorum pabulum opportunus

portunus, item vetustissimæ munitiois vestigia, fama super-
stes, simillima vici & fluminis nomina ducunt vocantque.
Nam juxta Tacitum, ad Luppiam; Vellejum, non procul à
capite Luppia; Dionem, ad Luppia & Alifonis fluviorum
confluentes à Druso revertente à Visurgi contra Sicambros
exstructus fuit. Præterea clarè ex Vellejo, vicinum Varia-
næ cladi fuisse, colligitur. Idem clariùs Tacitus tradit, addit-
que inter Alifonem & Rhenum cuncta Germanicum præ-
munivisse. Sed etsi Alifonis Romani situs à tribus Romanæ
historiæ clarissimis scriptoribus sit designatus, fuere tamen,
qui alibi castellum illud collocaverint. Ortel. in thesaur.
geographico. *Alifo castellum habet Tacitus ad Rhenum. Hu-
jus & Paterculus quoque meminit. Hodie VVesel vocari ad ostium
Lupia H. Junio placet. Iselburg est Hieronymo Verrutio, quod magis
probo. In doctissimis Sckegky ad Vellejum notis lego, à Rhena-
no pro Alzheim haberi. Alifo Dioni fluvius est, quem idem Verru-
tius de Oude Iffel interpretatur. Alifum ἀλεισων Ptolomeo ad Rhe-
num urbs. Hanc Villanovanus Harstein putat: ipse viderit. He-
roldo circa Hailprun & Saltzhorn videtur ad Concharum amnem.*
Verum horum omnium opiniones falsas esse, ut Cluverius
scribit, facile disertissimis ipsorum auctorum testimonijs
probari potest: Ad Rhenum esse nequit, quia Tacitus cun-
cta inter Alifonem & Rhenum præmunita testatur, fuit ergò
à Rheno remotus; Habet quidem Vefalia, Iselburgum &
Alzheimium cum Alifone aliquam similitudinem nominis,
ast ijs in locis Luppia & Alifonis flumina non confluunt.
Quare vera & communissima sententia, quam Cluverius l. 3.
Germ. antiq. Ioannes Horrion l. 2. panegy. Paderb. c. 9.
Pideritius in chron. Lipp. Teschemacherus in chrò. Clivien-
si. Stangevolius & plures tenent, in Diœcesi Paderbornensi,
ubi

ubi propè Neuhufium, haud procul Paderbornâ, Luppia & Alma coeunt, Alifonem constituit. Quòd si *Alifi* memorati à Ptolomæo vera sedes ad Rhenum fuerit, à Velleji, Taciti, Dionis Alifone diversum erit; sed utrum omnes Ptolomæi civitates per Germaniam rectis verisque sitibus sint locatae, multi dubitant. Interim cum satis ostensum sit Alifonem in diœcesi Paderbornensi, ad confluentes Almæ, & Luppiaë situm fuisse, superest investigandum utrum, in vico *Elsen*, an *Neuhufij*, ubi municipium & arx: pro *Elsen* nomen, antiquitas & Cluverius, pro *Neuhufio* facit, quod ibidem sint propriè Luppiaë & Alifonis confluentes, nota Alifonis ex Dione sedes. Componi posse videtur hæc controversia, si cum Horrione dicatur, Alifonem utrumque locum lato suo ambitu comprehendisse.

9. PAGO VICINO NOMEN. Prope Luppiaë & Almæ confluentes antiquus & celebris etiamnum vicus *Elsen*, de quo Cluver. l. c. *Ipse autem vicus Elsen haud dubiè est castellum ἐλίσων, quum ipsdem penè literis nomen ejus antiquum in dicto vico exstet.* In documentis antiquis An. 1058. 1107. 1209. *Helsen, Hilesan, Heleson* appellatur: vnde vix ambigi potest, quin *Elsan* quoque prius dictus fuerit. Frequens enim hujusmodi nominum in *on* terminatio tum erat. Fuit olim ejusdem nominis, quod more veteri nobilium à vico sumpsit, familia equestris seu militaris *de Elsen*, aliter *Ilesen*, ex quâ *Hartmannus* & *Hildeburgis* ejus conjunx benefactores Monasterij Gerdenfis. An. 1177. *Rotgerus*. An. 1186. *Ioannes* & *Volbertus* ambo Canonici Paderbornenses; ille. An. 1202. 1238. hic. An. 1230. 1244. *Suederus*. An. 1213. 1272. in antiquis literis memorantur.

C

10. ET

10. ET AMNI. Parum ab Alifone fluvio nomine differt, re ipsâ autem omnino idem est Alma, qui proximè à capite Luppiaë, eidem infra Neuhufium arcem, & vicum *Elsen* confunditur: recensenti enim omnes amnes, qui in Luppiam se exonerant, nullus occurrit, qui Alifoni castello magis conveniat. Cluver. l. c. Horrion. l. c.

11. LONGA DIES. Quid hostis manu, ferro, & igne non diruit, & evertit? quid sine vi non collabascit, & consumitur solâ vetustate? è grandi illo Drusi opere, si Almæ & Luppiaë confluentes, nomen in vico vicino servatum, & exigua fossarum vestigia excipiantur, nihil omnino hodie superest, neque à longissimâ memoriâ superfuit. Vix annis 20. steterat, quando post cladem Varianam à Germanis obsessus, atque Lucio Cæditio castrorum præfecto erumpente in potestatem eorundem venit. Hos castellum invisum funditus evertisse, Romani nominis odium, & insitus veteris libertatis amor facile persuadent. Instaurâsse tamen Romanos certum ex Tacito lib. 2. annal. *Ipse (Germanicus) audito castellum Lupiaë flumini adpositum obsideri, sex legiones eò duxit. &c.* conservatum quidem tum fuit; *Neque enim Cæsari copiam pugnae obsessores fecere, ad famam adventus ejus dilapsi.* Tac. l. c. Sed non ultra principatum Claudij Imperatoris retentum, qui ut apud Tacit. annal. 11. habetur, C. Valerio Asiatico, M. Valerio Messalâ Coss. qni, Horrionis judicio, à condito Alifone sextus & quinquagesimus erat, *ad eò novam in Germanias vim prohibuit, ut referri presidia cis Rhenum juberet.* In quorum tum potestatem Aliso à Romanis desertus venerit, an occupatus à Saxonibus, instauratusque à Carolo M. eruditè Horrion c. 10. 11. 12. disseruit. Interim dum vetus castellum quocunque demum tempore & casu

corrui

corruit; ad vicinos Paderæ fontes crevit Paderborna, civitas multis rebus incluta, & hoc ipso loco, quo Aliso stetit, nova arx surrexit, consuetum Episcoporum ac Principum Paderbornensium, ab anno millesimo ducentesimo, domicilium. Horrion lib. 2. c. 15.

CLADES VARIANA.

I. **CLADES VARIANA.** Nota hæc clades, quam ex auctoribus antiquis Vellej. lib. 2. Tacit. lib. 1. 2. 12. annal. Suetonius in Augusto. c. 23. in Tiberio. c. 17. Florus. lib. 4. c. 12. Dio Cassius. lib. 56. Plinius. lib. 7. hist. natur. c. 45. Seneca epist. 57. ex recentioribus verò præter alios innumeros Philip. Cluver. l. 3. Germ. antiq. c. 19. Joannes Horrion. lib. 2. Panegy. Pad. c. 9. Bernardus Mollerus. in descript. Rheni. lib. 5. Pideritius. in chron. Lippiens. Stangevolius. lib. 1. ann. circ. Westphalici partim prolixius descripserunt, partim breviter commemorarunt, partim eruditè & diligenter illustrarunt.

2. **EN VBI ROMANÆ CLADIS MONVMENTA SVPER SVNT.** Verus hîc Romanæ cladis monstratur locus, quem Urspergensis, Nauclerus, & alij Augustam Vindellicorum; Moguntiam Æneas Silvius; Duisburgum Clivorum Aventinus; In Misniam Irenicus; Strombergam Ioannes Gigas, & hunc sequutus Ioannes Baptista Nicolosius falso transtulerunt. Repugnant enim horum opinioni, aut errori potius, & communem certamque de loco designato sententiam confirmant complura monumenta, pleraque ex veterum Romanæ historiæ scriptorum testimonijs observata, atque etiamnum conspicua. Nimirum medijs Germaniæ fines, quatenus ex continuis bellis Romanis fuit cognita. Vel-